

4
1970

**ДОШКІЛЬНЕ
ВИХОВАННЯ**

Творчі ігри дітей старшого дошкільного віку

Творча гра посідає чільне місце у формуванні особистості дитини. В ній діти відображають навколишнє життя, діяльність людей та їхні взаємини. Її виховний вплив надзвичайно великий, бо характер дитини, її взаємовідносини з іншими дітьми значною мірою формуються саме у грі.

У нашому дитячому садку створено всі умови для життя та виховання дітей. В затишній і просторій груповій кімнаті їм весело і приємно. Тут продумана кожна деталь для дитячих ігор. Іграшки дібрані з врахуванням віку дітей і розміщені так, щоб зручно було користуватися ними: в одному місці — гараж для машин, в іншому — будівельний матеріал, певна частина кімнати призначена для спорудження великих будівель, що дає змогу дошкільнятам обігравати їх тривалий час, а для ляльок відокремлено куточок, в якому є іграшки та атрибути для ігор в сім'ю, дитячий садок та школу. За певним принципом розміщуються іграшки на майданчику, де для здійснення дитячих задумів є широкий простір, цікаві макети (машини, ракети, пароплави) та різноманітний будівельний матеріал, яким вихованці користуються цілорічно. Взимку вони захоплюються будівництвом снігових споруд, а в теплі місяці люблять будувати з піску селища, фортеці, розбивати парки, використовуючи в своїх будовах різний природний матеріал.

У дітей великим успіхом користуються іграшки-саморобки, які вони з задоволенням виготовляють під керівництвом і за допомогою вихователя, а іноді й самостійно. Ця спільна творча праця згуртовує дошкільнят, створює атмосферу доброзичливості, прагнення допомогти одне одному. Іграшки-саморобки діти використовують в іграх як на ділянці, так і в приміщенні. Було

також виготовлено атрибути для ігор в лікарню, аптеку, магазин, пошту, перукарню, поїзд, для гри в космонавтів.

Однак, незважаючи на створення сприятливих умов, ігри тривали недовго. Діти не вмieli розподілити ролі, часто не могли домовитись між собою. Отже, довелось задуматися над тим, як керувати іграми, щоб вони були змістовними й цінними у виховному відношенні, розвивали дитячу творчість.

Звичайно, насамперед потрібно було подбати про збагачення знань та вражень дітей про навколишнє життя, розширення їхнього кругозору, що, як відомо, великою мірою сприяє розвитку творчих ігор. Багатий матеріал для цього дають екскурсії, читання художньої літератури, показ діафільмів, слухання музики тощо. Перед кожною екскурсією ми намічаємо, на що звернути увагу дітей, заздалегідь повідомляємо їм, куди підемо і що спостерігатимемо.

Основний профіль нашого радгоспу — виноградарство, тому природно, що найцікавішими для дітей були екскурсії на виноградник. Тут вони з захопленням спостерігали, як злагоджено працюють їхні матері, як їхні руки вправно складають в ящики янтарні грона винограду. Я розповіла вихованцям, що зібраний виноград відправляють в різні кінці нашої країни, і люди вдячні за нього нашим невтомним трудівницям. Такі спостереження та бесіди уточнювали знання дітей про працю дорослих, виховували у них інтерес і почуття поваги до неї.

Цікавою була екскурсія на будівництво. Я розказала дітям, що з кожним роком наше село зростає, прикрашається новими спорудами, зводяться нові житлові будинки та Будинок культури. Під час спостережень за працею будівельників

розповіла їм про цю складну й цікаву професію, ознайомила з різноманітними спеціальностями будівельників. Діти спостерігали за роботою мулярів, теслярів, столярів. Їм дуже сподобалося, як майстерно кладе цеглу муляр дядько Микола, як швидко він працює. Звернула їхню увагу і на те, що будівельникам допомагають радгоспні шофери, які привозять на будівництво цеглу, пісок, цемент. Враження про працю будівельників діти відтворювали в іграх, виявляючи ініціативу, вміння працювати спільно, як справжні будівельники.

Наше село розташоване на березі Каховського водосховища, що дає нам змогу часто проводити екскурсії до моря. Діти люблять милуватися його безмежним простором, білокрилими чайками, з цікавістю спостерігають за численними риболовецькими сейнерами, з захопленням стежать за пасажирськими пароплавами та стрімкими ракетами на підводних крилах. Спрямовують їхню увагу на роботу рибалок, як вони готуються до лову риби: перевіряють сітки, готують сейнер до відплиття. Ми разом з дітьми побажали їм хорошого лову. Я розповіла дошкільнятам, що праця рибалок нелегка, потребує фізичної сили, мужності і дуже потрібна людям.

Розповідь викликала у вихованців почуття поваги до цих сміливих трудівників моря, бажання наслідувати їх. Після цієї екскурсії діти розпочали цікаву гру, про яку мені хочеться розповісти трохи докладніше.

Спочатку група дітей задумала збудувати селище рибалок. На ділянці зробили іграшкові будинки, рівно розпланували вулиці, прикрасили їх деревами (гілочками), влаштували море, потім виліпили з глини фігурки рибалок, вирізали з цупкого паперу риб. З кожним днем все ширше розгорталася гра, залучаючи все більшу кількість учасників. З'являлися все нові й нові персонажі: сторож з собакою, куховарка, яка готує рибалкам їжу (було зроблено плиту, виліплено посуд). Діти з захопленням малювали, ліпили, майстрували риболовецькі сейнери, машини, робили сітки для лову риби, прокладали залізницю, по якій відправляли рибу в інші міста. Все це дбайливо зберігалось. Майже місяць тривала гра. Вона була цікавою, пізнавальною і, що найцінніше, була пов'язана з творчістю дітей, їхньою працею.

Через деякий час провели екскурсію до залізничної колії, яка проходить поблизу нашого радгоспу. Розташувавшись на зеленій галявині, дошкільнята спостерігали за поїз-

У дитячому садку колгоспу «Радянська Україна» Скадовського району на Херсонщині.

дами, цікавилися, що вони перевозять. Були проведені також екскурсії на автобусну зупинку, в бібліотеку, школу, лікарню, на пошту.

Екскурсії та спостереження розширили кругозір дітей, збагатили їхні знання, вплинули на зміст ігор.

Спостерігаючи за дитячою грою, я старалася спрямувати її в потрібне русло, підтримати інтерес до неї, іноді радила дітям, в яку гру погратися, сама брала в ній участь, привчала їх доброзичливо ставитися до своїх товаришів, допомагати одне одному. Я намагалася залучити до гри і таких дітей, які не вмiли гратися колективно, не хотiли виконувати правил гри, часто кривдили інших. Саме таким був Миколка. Діти не хотіли з ним гратися, проте я попросила їх прийняти його в гру і дати роль машиніста, сподіваючись, що це позитивно вплине на хлопчика. Під час гри уважно стежила за ним, допомагала йому, а коли гра закінчилась, схвалила його поведінку. «Молодець, машиніст, швидко привіз пасажирів». Хлопчик був задоволений. Потім доручили Миколі роль кондуктора, яка вимагала більш тісного контакту з дітьми. Так поступово він зблизився з товаришами, почав брати активну участь в іграх. Під впливом колективу і поведінка його стала кращою.

У повсякденному житті, на прогулянках старалася викликати у дітей бажання гратися разом, виховати у них любов до колективної гри. Згуртовувала їх у невеликі групи для спільної гри, спостерігала за ними, підказувала, як зробити краще. Звичайно, діти більш впевнені, ініціативні швидко стають ведучими, беруть собі головні ролі, вимагають, щоб інші підкорялися їм. Я намагаюся стримувати таких дітей, щоб дати змогу проявити ініціативу іншим, привчаю їх підкорятися, рахуватися з задумами своїх товаришів.

Ось Сашко та Сергійко — хлопчики-організатори збудували будинок, інші діти допомагали їм. У новий будинок переїжджають ляльки. Олег несе іграшкові терези і говорить: «А на нижньому поверсі буде магазин». — «Ніякого магазину не

буде і заберіть терези», — заперечує Сашко. Олег засмучено стоїть з терезами в руках. «А чому не буде магазину? — запитую. — Адже людям дуже зручно, коли на першому поверсі є магазин. Хороші будівельники завжди турбуються про тих, хто житиме в нових будинках». Сашко погоджується, і радісний Олег старанно починає влаштовувати магазин.

Оцінюючи гру, ми завжди виходимо з того, які моральні якості вона виховує у дітей.

Я прагнула, щоб у своїх іграх діти відображували вчинки і риси радянської людини, її любов до Батьківщини, героїзм, самовіддану працю, піклування про інших, взаємодопомогу, доброзичливість, чуйність та увагу. З метою виховання цих моральних якостей ми ознайомлювали дошкільників з яскравими прикладами оточуючої дійсності, читали оповідання, вірші, розглядали картини, дивилися діафільми і т. п.

Керуючи творчими іграми, я старалася спрямовувати їх так, щоб в них відображувалися хороші, доброзичливі взаємини, піклування, ввічливість, уважне ставлення до людини.

Дітям подобається роль лікаря. Ніна — медична сестра, Валя — лікар. Ніна уважна до дітей, а Валя різка, боляче робить ляльці щеплення. «Обережно, — зупиняє її Ніна, — а то їй боляче». Але Валя не звертає на це уваги. Я втручаюся в гру і прошу записати мене до лікаря на прийом. Мене приймають, виписують рецепт. Беру його й кажу: «Дуже хороша, ввічлива у вас медсестра, приємно, коли і лікар уважний до хворих. Тоді люди дуже вдячні йому». Валя нахилила голову, почервоніла і нічого не сказала, але після цього ставилася до «хворих» лагідно.

Так в іграх уточнюються уявлення дітей про навколишній світ, про працю дорослих, закріплюється правильне ставлення до неї, розвивається почуття взаємодопомоги, доброзичливості, чуйності, формуються позитивні риси характеру.

oo